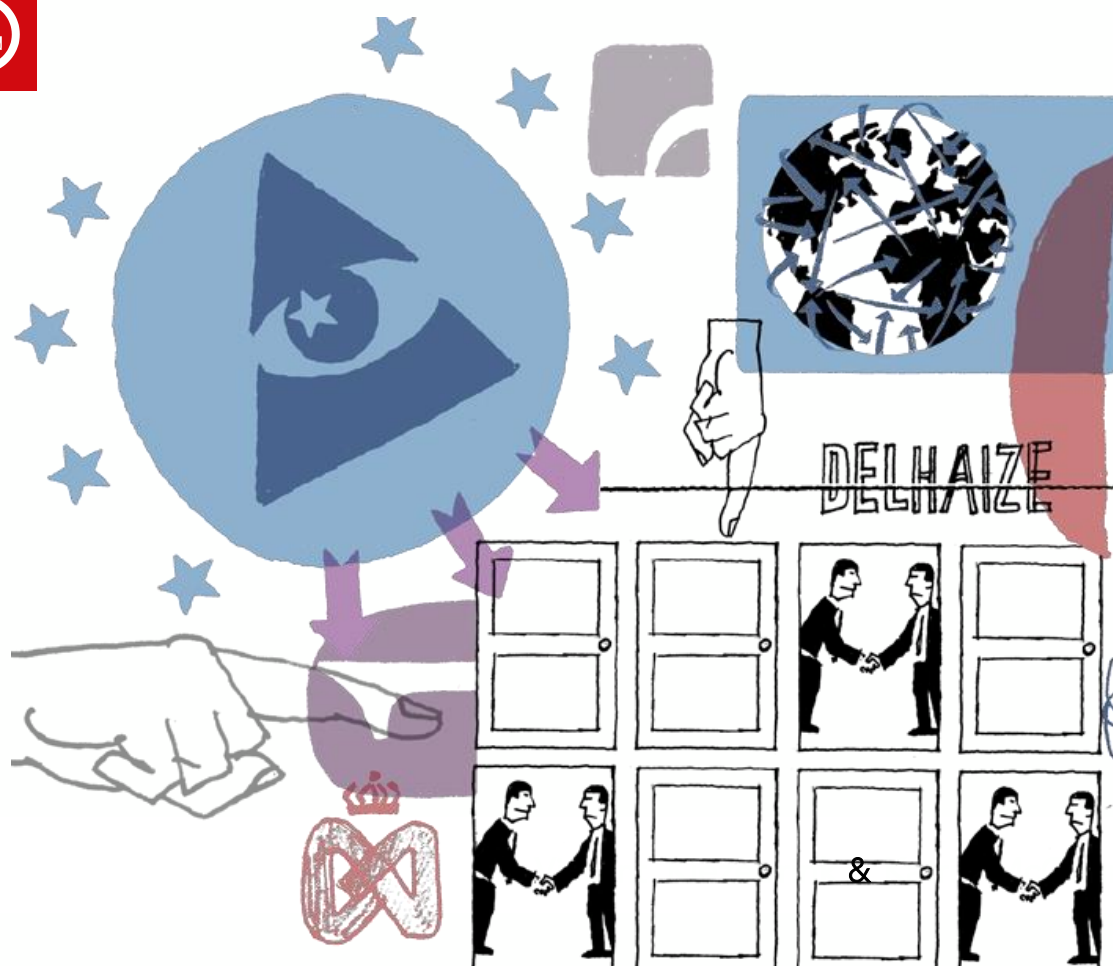

Verborgen belastingpraktijken van Nederlandse bedrijven

Een onderzoek naar grondslaguitholling en
winstverschuiving – de case van Ahold Delhaize

Colofon

Verborgen belastingpraktijken van Nederlandse bedrijven

Een onderzoek naar grondslaguitholling en winstverschuiving

Mei 2017

Auteurs: Vincent Kiezebrink, Katrin McGauran

Cover Illustratie: www.milo.nl

Layout: Frans Schupp

ISBN: 978-94-6207-117-9

Gepubliceerd in opdracht van:

FNV

Met 1,1 miljoen leden is de FNV de sterkste belangenbehartiger van werkend Nederland. Met zo'n 40 aangesloten sectoren en bonden bestrijkt ze de hele economie.

Gepubliceerd door:

Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen

Centre for Research on Multinational Corporations

Sarphatistraat 30

1018 GL Amsterdam, The Netherlands

T: +31 (0)20 639 12 91 – F + 31 (20) 6391321

info@somo.nl – www.somo.nl

Inleiding

SOMO heeft in opdracht van FNV onderzoek gedaan naar bedrijven die belasting ontwijken in Nederland (in plaats van *via* Nederland). Met behulp van case studies wordt geschetst hoe Nederlandse bedrijven ontwijkingsstructuren gebruiken om hun belastingverplichtingen in Nederland te verminderen.

Voor dit onderzoek heeft SOMO in eerste instantie een aantal bedrijven geselecteerd waarvan uit het SOMO-rapport '[Grote Bedrijven, Kleine Lasten](#)' (2016) bleek dat zij een laag belastingtarief hadden. Bij bedrijven die in dit onderzoek een lage effectieve belastingdruk hadden, is gekeken of er meer informatie over mogelijke ontwijkingsstructuren beschikbaar is. Op basis van de beschikbaarheid van financiële informatie is bij een aantal bedrijven verder gekeken naar eigendomsstructuren, financiële transacties tussen dochterondernemingen en aanwezigheid in belastingparadijzen. In deze fase van het onderzoek zijn vervolgens aanwijzingen voor fiscaal gemotiveerde structuren gevonden.

Onderzoeksbevindingen uit het rapport, evenals stellingen en aannames, zijn voorgelegd aan en besproken met fiscalisten, wiens advies in de verschillende casussen is opgenomen. De casussen zijn met specifieke vragen aan de bedrijven voorgelegd. Ahold Delhaize heeft een algemene reactie gegeven waarin zij enkel verwijzen naar hun beleid op het gebied van belasting, zoals beschreven in hun *Responsible Retailing Report* uit 2015.¹

De onderstaande case over Ahold Delhaize is slechts een uitsnede uit het rapport dat later dit jaar verschijnt. NB. In het geval van Ahold Delhaize wordt aangenomen dat de registratie van het handelsmerk Etos bij een Zwitserse dochteronderneming een ontwijkingsdoeleinde heeft.

Ahold Delhaize

Internationaal detailhandelsconcern Ahold is in juli 2016 met de Belgische supermarktketen Delhaize Groep gefuseerd tot Ahold Delhaize.² In 2015 had Ahold een omzet van € 38,2 miljard³ en de Delhaize Groep een omzet van € 24,4 miljard.⁴ Ahold heeft Albert Heijn supermarktketens in Nederland en de Verenigde Staten, en bezit in Nederland ook Bol.com (webwinkel), Etos (drogisterijketen) en Gall & Gall (slijterij keten). De Delhaize groep heeft supermarkten in Europa, de Verenigde Staten en Azië.⁵ Dit hoofdstuk behandelt de handelsmerken van het bedrijf Ahold voor de fusie met Delhaize in 2016.

---

¹ Ahold, "Responsible Retailing Report 2015", <https://www.aholddelhaize.com/media/1934/ahold-responsible-retailing-report-2015.pdf>

² Ahold Delhaize, 'Ahold Delhaize successfully completes merger, forming one of the world's largest food retail groups', persbericht 25 juli 2016, beschikbaar via <https://www.aholddelhaize.com/en/media/media-releases/ahold-delhaize-successfully-completes-merger-forming-one-of-the-world-s-largest-food-retail-groups/>

³ Ahold, Annual Report 2015, p. 2, beschikbaar via https://www.aholddelhaize.com/media/1370/ahold_ar15_fullreport_interactive.pdf.

⁴ Delhaize, Annual report 2015, 'At a Glance', beschikbaar via <https://annualreport.delhaizegroup.com/>

⁵ Delhaize, Annual report 2015, 'Segment Overview', beschikbaar via <https://annualreport.delhaizegroup.com/performance/segment-overview/#sthash.bbZK8Egm.dpuf>

Handelsmerken in Zwitserland

Ahold, sinds de fusie met Delhaize in juli 2016 Ahold Delhaize genoemd, heeft veel van haar Amerikaanse merken en patenten ondergebracht in Ahold Licensing Sarl in Zwitserland (opgericht in 1989).⁶ In Figuur 3 is de eigendomsrelatie tussen Ahold Licensing Sarl en het moederbedrijf te zien. Het Zwitserse bedrijf is gevestigd in Genève en heeft ongeveer 35 werknemers.⁷ Zwitserland bestaat uit verschillende kantons die ieder (deels) een eigen belastingregime hanteren. Het kanton van Genève biedt verschillende belastingvoordelen aan buitenlandse ondernemingen. Zo kunnen deze entiteiten de status van 'holding company' of 'mixed company' verkrijgen als ze aan bepaalde voorwaarden voldoen. Het effectieve belastingtarief dat voor de winsten van deze bedrijven kan variëren tussen de 7 en 11 procent.⁸ De effectieve belastingdruk kan nog verder worden verlaagd indien een ruling tussen het bedrijf en de lokale Belastingdienst zorgt voor verkleining van de grondslag.⁹ Het is aannemelijk dat Ahold Licensing Sarl aanspraak kan maken op de status van 'mixed company'.¹⁰ Ahold Licensing Sarl is in handen van Ahold International Sarl dat ook in Zwitserland is gevestigd, namelijk in het kanton Zug waar een vennootschapsbelastingtarief van 14,6 procent geldt.¹¹

Figuur 4 Ahold's dochter in Zwitserland

Bron: Eigen grafiek op basis van gegevens uit Orbis, Bureau van Dijk

⁶ Zie de World Intellectual Property Organization (WIPO) website, de ROMARIN International Trademark Search Database: <http://www.wipo.int/madrid/en/romarin/> en de Global Brand Database: <http://www.wipo.int/branddb/en/>

⁷ Bureau van Dijk, Orbis Database, Ahold Licensing Sarl, informatie verkregen op 8 mei 2017.

⁸ Deloitte, 'Taxation and Investment in Switzerland 2015', p. 3, beschikbaar via <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-switzerlandguide-2015.pdf>

⁹ Ibid., p. 4.

¹⁰ "The mixed company tax regime is available to companies with predominantly foreign business activities. A mixed company is allowed to carry out subordinate business activities in Switzerland and to have its own personnel and office in Switzerland. The main requirement for mixed company status, which is granted through a ruling, is that at least 80% of the company's total gross income must derive from foreign sources and at least 80% of its expenses must relate to non-Swiss counterparties." Bron: Deloitte, 'Taxation and Investment in Switzerland 2015', p. 3.

¹¹ KPMG, "Clarity on Swiss Taxes 2016", <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/05/ch-clarity-on-swiss-taxes-2016-en.pdf>

Volgens de database van de World Intellectual Property Organization (WIPO) houdt het Zwitserse Ahold Licensing Sarl¹² ongeveer 350 actieve handelsmerken ('trademarks')¹³ en 5 patenten¹⁴. Bekende Amerikaanse merken die door de Zwitserse entiteit gehouden worden zijn Giant, Martin's, Stop & Shop, Peapod en Nature's Promise.

De Zwitserse entiteit houdt ook merknamen die in Europa gebruikt worden, zoals Etos, het logo Ahold Delhaize, Ahold Europe en Mozaii (Ahold's merknaam voor non-food artikelen). Volgens de WIPO database loopt er sinds 2010 ook een aanvraag voor het houden van de merknaam Ahold Nederland. De merknaam Albert Heijn wordt door Albert Heijn BV te Zaandam gehouden.¹⁵

Tabel 7 Handelsmerken van Ahold Licensing Sarl, Zwitserland, in gebruik in Europa

Merksnaam
ETOS
Ahold Finance Company NV
Ahold Delhaize
Ahold Europe
Ahold Nederland (lopende aanvraag sinds 2010)
Mozaii

Bron: WIPO Romarin & Trademark database

Terwijl Etos bijna een eeuw geleden in Nederland is opgericht,¹⁶ is het in Europa te voeren handelsmerk Etos in handen van Ahold Licensing Sarl in Genève, Zwitserland.¹⁷ Volgens de WIPO database werd in 2011 een oudere versie van het Etos logo van Zwitserland verplaatst naar Etos BV in Zaandam, en loopt er een aanvraag voor Etos BV om ook het nieuwe logo te houden voor het gebruik in Europa. Op het moment van schrijven wordt het nieuwe logo echter nog steeds gehouden door het Zwitserse bedrijf Ahold Licensing Sarl. Enige *royalties* die Nederlandse dochterondernemingen van Ahold voor het gebruik van de merknaam Etos moeten betalen, betalen zij vooralsnog dus aan het Zwitserse zusterbedrijf. Het gebrek aan financiële transparantie in jaarrekeningen betekent echter dat deze transacties op basis van publiek beschikbare data niet in te zien zijn.

Winstverschuiving met *royalties*

Onder intellectueel eigendom vallen patenten en handelsmerken die bedrijven aan kunnen vragen voor hun ontwerpen, merken, recepten, uitvindingen, en dergelijke. Als vergoeding voor het gebruik van intellectueel eigendom moeten doorgaans *royalties* betaald worden. Dat kan zowel tussen verschillende bedrijfsgroepen als binnen een bedrijfsgroep gebeuren. Een dochteronderneming die een patent of handelsmerk bezit kan daarvoor *royalties* ontvangen van andere dochterondernemingen binnen de bedrijfsgroep die bijvoorbeeld gebruikmaken

¹² Uittreksel Ahold Licensing Sarl, Registre du Commerce du Canton de Genève, beschikbaar via

<http://ge.ch/hrcintapp/externalCompanyReport.action?companyOfrcld13=CH-350-3005700-8&ofrcLanguage=4>

¹³ WIPO, Global Brand Database, beschikbaar via <http://www.wipo.int/branddb/en/>

¹⁴ WIPO, Patentscope Database, beschikbaar via <https://patentscope.wipo.int/search/en/search.jsf>

¹⁵ WIPO, Global Brand Database, beschikbaar via <http://www.wipo.int/branddb/en/>

¹⁶ Etos website, "Over Etos", , beschikbaar via <http://www.etos.nl/over-etos/over-etos>

¹⁷ WIPO, ROMARIN Database, beschikbaar via <http://www.wipo.int/romarin/mark-detail.xhtml>

van een merknaam. Een bedrijf kan belastingbetalingen verminderen door de rechten voor intellectueel eigendom van de groep toe te schrijven aan een dochteronderneming die in een land met een laag vennootschapstarief of andere fiscale voordelen voor intellectueel eigendom gevestigd en belastingplichtig is. Vervolgens kan een bedrijf door het (kunstmatig) verhogen van de door operationele bedrijven te betalen *royalties* de winst en daardoor de vennootschapsbelasting over deze winst nog verder drukken. De locatie van het intellectueel eigendom is daarom een indicatie voor winstverschuiving.¹⁸

Een onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie geeft aan dat de locatie van intellectueel eigendom een van de “*three major, empirically proven channels for profit shifting*” is.¹⁹ Recent heeft hoogleraar belastingrecht Jaap Zwemmer gesteld dat “een groot deel van de fiscale acrobatiek al [zou] verdwijnen als de aftrek van *royalties* in alle OECD-landen wordt afgeschaft” omdat deze bij belastingontwijking door bedrijven zoals Starbucks en Apple “een grote rol spelen”.²⁰

De rechten voor het gebruik van Etos en overige genoemde handelsmerken van Ahold Delhaize in de Verenigde Staten zijn ook in handen van Ahold Licensing Sarl in Zwitserland.²¹ Het is aannemelijk dat Amerikaanse dochterondernemingen van Ahold Delhaize *royalties* afdragen aan het Zwitserse bedrijf wanneer zij de handelsmerken gebruiken. Wanneer het handelsmerk Etos, evenals andere in Nederland ontwikkelde handelsmerken, in Nederland gehouden zouden worden, zouden de met deze handelsmerken gemoeide royaltybetalingen zorgen voor een verhoging in Nederland van het inkomen en van de belastinggrondslag van Ahold Delhaize. Zodoende zou Ahold Delhaize in die situatie Nederland belasting betalen over de inkomsten verkregen uit in Nederland ontwikkeld intellectueel eigendom.

Door het houden van de handelsmerken in Zwitserland, is het mogelijk dat Ahold winst verschuift vanuit Amerika, waar een statutair tarief voor vennootschapsbelasting van 35 procent geldt, en Nederland, waar een statutair tarief van 25 procent geldt, naar de effectief lager belaste kantons Genève en Zug in Zwitserland.

Een belangrijke vraag wat betreft het houden van Ahold's intellectueel eigendom is waarom het bedrijf ervoor kiest om haar handelsmerken in Zwitserland te houden, en specifiek het merk Etos, aangezien dit niet uit Zwitserland komt. Nederland was in 2014 wereldwijd de nummer 9 wat betreft het jaarlijks aantal nieuw geregistreerde patenten, en de nummer 18 wat betreft handelsmerken, wat laat zien dat Nederland genoeg mogelijkheid biedt om intellectueel eigendom te registreren.²² Zodoende lijkt het, fiscale overwegingen daar gelaten, logischer om het door het Nederlandse bedrijf Ahold in Nederland ontwikkelde intellectueel eigendom, waaronder het handelsmerk ETOS, ook in Nederland te beheren.

¹⁸ Zie ook SOMO, 2016, *Grote Bedrijven Kleine Lasten*, paragraaf 5.4.

¹⁹ Ramboll Management Consulting and Corit Advisory, “Study on Structures of Aggressive Tax Planning and Indicators”, European Commission, Working paper N. 61-2015, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_61.pdf

²⁰ Charles Langereis, “Fiscale ergernissen: interview met prof. dr. Jaap Zwemmer”, 24 november 2016, FED 2016/126.

²¹ WIPO, Global Brand Database, <http://www.wipo.int/branddb/en/>, <http://www.etos.com/>

²² WIPO database, http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_941_2015.pdf, p. 7

Conclusie

Er kan worden aangenomen dat de handelsmerken en patenten en de gebruikslicenties die daarvoor verstrekt worden betalingen aan Ahold Licensing Sarl in Zwitserland met zich mee brengen. Vanwege een gebrek aan publieke informatie is het binnen dit onderzoek echter niet mogelijk geweest om vast te stellen of Ahold dochterondernemingen in Nederland of elders ter wereld royaltybetalingen doen aan de Zwitserse entiteit, noch wat de hoogte van eventuele royaltybetalingen is. Dit komt onder andere omdat veel Nederlandse dochterondernemingen van Ahold – waarschijnlijk vanwege 403 verklaringen – geen eigen jaarrekeningen hoeven te publiceren, en omdat jaarrekeningen van Zwitserse bedrijven niet publiekelijk beschikbaar zijn.

Wanneer Ahold dochterondernemingen in de VS en Nederland voor het gebruik van het ETOS merk *royalties* afdragen aan een Zwitserse dochter, verlagen zij daarmee de winst die belast wordt in de VS en Nederland tegen tarieven van respectievelijk 35 en 25 procent. De winst wordt in Zwitserland waarschijnlijk tegen een laag effectief belastingtarief belast. Bovendien zorgt de EU Moeder-dochterrichtlijn²³ er voor dat dat de winsten vanuit Zwitserland onbelast naar het Nederlandse moederbedrijf kunnen worden uitbetaald als dividend, terwijl de Nederlandse deelnemingsvrijstelling ervoor zorgt dat deze winsten ook in Nederland niet belast worden.

Ervan uitgaande dat het houden van intellectueel eigendom (in de vorm van patenten en handelsmerken) door een bedrijf leidt tot het ontvangen van *royalties*, en dat het merk ETOS en eventuele andere Ahold merknamen en patenten die in Zwitserland beheerd worden daar niet zijn ontwikkeld, is het aannemelijk dat belastingontwijking één van de hoofddoelen van Ahold is voor het onderbrengen van intellectueel eigendom in Zwitserland. Zo weet het bedrijf de belastingdruk te verlagen, onder andere ten koste van de belastinginkomsten van de Nederlandse overheid.

---

²³ European Commission website, http://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/parent-companies-their-subsidiaries-eu-union_en#relax